

ETBB29 Psaní odborných textů **v etnologii – seminář**

- Kurz akademického psaní

Etnologie jako věda (?)

- Problém nedostatečné diskurzivity: absence metodologického aparátu, základní literatury
- Věda „o všem co se týká lidské společnosti“
– vágní, etiketa pouhé formality

- Hlavní těžkost etnologického popisu – „nemožnost kontroly“
- Je spíše: objektivisticko-empirická...
- ...nebo interpretativně-hermeneutická?
- je víc sociální nebo historickou disciplínou?

- Má veškerá sociální skutečnost jedinečnou povahu?
- Pokud ano, co z toho vyplývá, a pokud ne, proč se etnologům nedaří formulovat obecně platné teorie o sociální realitě?

Definice etnologie

- Nejobecněji řečeno: věda o rozdílech a shodách mezi kulturami a společnostmi v současnosti a minulosti (Streck 1987:7)
- Zabývá se: kulturně podmíněným jednáním (včetně jeho důsledků a výsledků) ve specifických evropských podmínkách

Jak napsat etnologickou studii

- V čem spočívá specifikum etnologického studia? (zaznamenání zjištěných skutečností, etnologického psaní?)

Mezi Charybdou empirie a Skyllou teorie

- Zvládnout trojí kvalifikaci:
- Empirickou
- Metodologickou
- Teoretickou

Volba tématu

- Schopnost nabídnout problémové vidění
- Formulování vhodných otázek
- Rozpoznání, explikace relevantního problému, stanovení pracovních otázek a definování objektu včetně formulování pracovních hypotéz

- Zamyslet se nad povahou dat
- Způsobem jejich získání
- Jejich dostupnosti
- Jejich evidence
- Konkrétními problémy práce ve zvoleném terénu

- Kdy začínání problematizace?
- V momentu, kdy nejsme sto určit kulturně imanentní (emický) smysl – co se ukrývá za „zřejmým“, co je neviditelné, ale přitom pro aktéry zásadně významné
- Problém má empiricko-jevovou povahu – z problému je třeba odvodit pracovní otázky či i varianty odpovědí

- Způsob získávání a vyhodnocování dat
- otázka jejich charakteru
- Není nic jako fakt, data apod – stávají se až v momentě, kdy vyslovíme otázku...tím definujeme, co hledáme
- Musíme tak specifikovat, co pro mne bude etnografickým datem – čili definice terénu

Kvalitativní nebo kvantitativní?

- Dilema – dvě paradigmata

- Data kvantitativní – numerická, zpracovány statistickými metodami

Kvalitativní data

- Přímými nositeli významu, obvykle textuální nebo vizuální povahy
- jak jednotlivci a skupiny nahlíží, chápou a interpretují svět.
- Emic perspektiva

Primární a sekundární prameny

- Primární:
- ústní výpovědi získané přímo v terénu, přímé pozorování,
- písemnosti
- materiální artefakty
- audiovizuální dokumenty

3 kompetence

- Získat adekvátní etnodata
- Jejich empirické zpracování
- Jejich interpretace a prezentace

- Musíme si tak osvojit dvojí metodologickou dovednost – pro způsob získávání a vyhodnocení dat

Způsoby/metody shromažďování dat

- Interview – oral history, biografická metoda, narativní interview
- Zúčastněné pozorování
- Obsahová analýza
- Experiment
- Shromažďování materiálních objektů

Terénní výzkum

- Centrální způsob získávání dat
- Kritika: k čemu se data vztahují, o čem vypovídají, jaká je jejich vypovídací hodnota
- Role – výzkumník – badatel – 3. entitou je lokální kontext
- Terén vlastně kdekoliv – éra svědků

Determinace terénu

- Kontextuálně ovlivněný – finanční, časové možnosti, vzdálenost, jazykové kompetence
- volba problému
- Na počátku do něj teprve pronikáme, určujeme předmět našeho zájmu, mění se

Etnologický text

- ÚVOD – seznámení s problematikou, vytýčení badatelského záměru, resp. formulování problému a představení dosavadního stavu bádání
- TEORETICKOU – východiska a popis metod, v čem spočívá teoretická a metodologická inspirace – definování vlastního východiska

- **POPISNOU** – obsahuje prezentaci kvantifikovatelných etnodat, vyjádření k povaze etnodat, s nimiž bude pracováno, co je pro mne pramenem a proč a jak byla data získána
- **ANALYTICKOU** – interpretace etnodat
- **Komparace**
- **SUMARIZUJÍCÍ** – shrnutí a zevšeobecnění nových poznatků

ÚKOL NA PŘÍŠTĚ

- Vypracování ÚVODu – (seznámení s problematikou, vytýčení badatelského záměru, resp. formulování problému)
- Na základě úvahy zformulujete motivaci, proč jste si dané téma vybrali
- Seznámíte se se základní literaturou k tématu
- zformulujete výzkumné otázky a hypotézu, která se stane předmětem ověřování, nejlépe ve vztahu k textu, který vás zaujal (ideálně formou polemiky).

Načíst

- ŠANDEROVÁ, Jadwiga. Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. 209 s. Studijní texty, 34. svazek. ISBN 978-80-86429-40-3.
- LOZOVIUK, Petr. Evropská etnologie ve středoevropské perspektivě. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. 189 s. ISBN 80-7194-752-0.